

O capellà o cap d'Estat

M'ho he agafat amb calma. Ho reconec. Volia veure i escoltar veus diferents després de sentir una homilia que encara no sé ben bé què pretenia –o potser sí– però que de totes totes ha quedat fora del marc constitucional. Amb les paraules pronunciades per monsenyor Joan-Enric Vives durant la celebració eucarística de Meritxell, el seu propi titular ha obert la porta o bé perquè el Copríncep episcopal marxi o bé perquè el poble que sí té clar que s'ha de sotmetre a la Constitució el faci fora. Curt i ras: crec encara avui en la vigència d'aquest règim parlamentari autòcton representat per una cap d'Estat bicèfal anomenat Copríncipat. Crec que Andorra, i més avui en un món globalitzat i ple de tensions polítiques i econòmiques, necessita jugar en aquesta barra d'equilibris contraposats entre dos taurons. França i Espanya. Qui no té vigència per exercir la prefectura de l'Estat és l'Església. O deixa la mitra a l'armari per fer de Copríncep o que dugui posada la mitra a tothora i deixi el Copríncipat. Des del 8 de setembre del 2013 no hi ha volta de full.

“La Mare de Déu ens és avui Mare de la fe. Estem celebrant fins el diumenge de Crist Rei tot un any dedicat a la fe, per tal de descobrir què vol dir ser creient, a què et compromet, quines actituds, quina joia profunda per haver rebut la fe pel baptisme des de menuts en la tradició nostra, i després haver trobat sentit a la vida. El sentit que ens dóna sobre el bé i el mal, l'obediència a Déu, l'amor de Déu, que està per damunt del que nosaltres puguem pactar o decidir o els parlaments o les lleis dictin, amb aquesta actitud que en el món d'avui s'ha instal·lat d'un positivisme. Ara manen aquests ara fan això; ara uns altres; i al final no sabríem on hem d'anar, tot dependria del capità del vaixell. No! La humanitat no depèn del capità del vaixell, no pot dependre-hi. Hi ha una llei inscrita en el cor que ve de la creació, que ve de Déu; ser homes i dones, que s'estimen, per viure una vida d'eternitat. Aquest és el disseny de pau que té Déu sobre la humanitat. I necessita gent valenta com la Mare de Déu, que li ho dóna tot. O com St. Josep el seu digníssim i castíssim espòs, que li ho dóna tot a aquell Nen. El gran Josep que avui apareix a l'Evangeli, no diu res a l'Evangeli; és l'home del silenci però dels fets. Hi ha gent que no parla i fa. Nosaltres a pagès i a muntanya ho sabem molt bé. No cal parlar tant. Hi ha gent que xerra i xerra, parla molt bé, però... què diu? No ho sé; així ho diu la gent. Hem de ser gent que quan sigui sí, sigui sí; i quan sigui no, sigui no. No ens deixem atabalar o per grups de pressió o per manipulacions. Busquem la Llei de Déu que està inscrita en els nostres cors i que si la recerquem amb perseverança, en la consciència, aquest lloc que és com un sagrari de la persona humana, trobarem què vol Déu i com podem dur-ho endavant.”

El paràgraf anterior és el fragment de l'[homilia](#) de l'arquebisbe on es contenen algunes de les paraules més polèmiques. L'he extret de la pròpia transcripció que n'ha fet el bisbat. I que no va penjar al seu lloc [web](#) fins quatre dies després de la missa. Les frases són clares. Tan clares com les vam escoltar els que érem al santuari el diumenge de Meritxell. Deixeu-me, doncs, que hi digui la meva. Potser de manera desordenada. Potser fent apreciacions no del tot encertades. No pretenc pas imposar la Llei de Déu que si va posar el Copríncep mitrat davant de tot. Són paraules que Vives diu com a pastor de l'Església catòlica. Però, també, que manté com a cap d'Estat. Perquè l'arquebisbe ho sap, com ho saben els parlamentaris que tiren pilotes fora dient que era una homilia d'una missa i per tant només es pot entendre com una homilia d'una missa, que la festa de Meritxell és el dia nacional i que les paraules que ell pronunciï van molt més enllà d'una missa i prou. Perquè de ben segur que si la missa d'aquell diumenge l'hagués fet a l'església de Pallerols del Cantó no hauria dit el que va dir. I ho va dir, justament, perquè és Copríncep. Un Copríncep amb mitra i bàcul. I perquè vol exercir de cap d'Estat, de capellà i, ep!, mira per ell mateix. Pels seus interessos professionals. I de professió, Vives és capellà. Ja m'aniré explicant.

D'entrada, si jo fos conseller general estaria molt empenyat. Molt. Diumenge de Meritxell, Vives es va carregar amb un parell de frases la sobirania popular. Va saltar-se la Constitució i va imposar Déu com a legislador absolut. Si jo fos conseller general li hauria saltat a la jugular. Senyor Copríncep, atengui's a la Carta Magna o abdiqui. Déu pot ser en el cor, en el cap, d'una part de la ciutadania. Però Déu no és la sobirania popular. Ni ho ha estat mai ni ho serà. L'arquebisbe va menystenir el parlament. Va enviar a la brossa els electes pel poble per imposar-los una construcció etèria a qui jo no he vist mai la cara. Joan-Enric Vives d'un cop de ploma i un parell de minuts de micròfon va deixar sense efecte les lleis que regeixen el dia a dia de l'Estat. Si jo fos conseller general trauria foc pels queixals. Perquè el cap d'Estat ha destituït tots i cadascun dels homes i dones que han assegut als escons parlamentaris del 1993 ençà i perquè, a més a més, ha enviat els actuals consellers als lleons. I ell deu fer-se un bon fart de riure des del Palau Episcopal. A la Seu. On es practiquen avortaments legals i se celebren felïços matrimonis gais.

Cert és. La reacció de molts dels polítics que han valorat les paraules del Copríncep episcopal s'ha acostat a allò que jo hauria desitjat. Al que penso. Amb més o menys tebiesa. Però Déu n'hi do encara. Ara, he trobat a faltar un pronunciament clar i rotund del Consell General. M'hauria omplert la celebració d'una junta de presidents extraordinària –on a més a més dels tres presidents hi són presents també els quatre integrants de la Sindicatura i un alt representant del Govern– d'on n'hagués sortit un document consensuat, un pronunciament clar i que, com a mínim, recordés que totes les institucions del país, inclòs el cap d'Estat mitrat, s'han de sotmetre a la Constitució. I, encara més, que es recordés al cap d'Estat mitrat que sí ho és, de cap d'Estat, ho és en virtut de la Constitució. De la sobirania popular que la va referendar. I no de Déu. Que li quedi clar a l'arquebisbe. Com a arquebisbe deu vassallatge al Papa. Com a Copríncep d'Andorra es deu a la sobirania dels homes i les dones de l'Estat. Si li va bé, hi pot haver entesa. Si no està disposat a acceptar les regles del joc, que ho digui clar. Res d'anar ensenyant la poteta i poca cosa més. Si no hi vol ser que marxi. Perquè sovint és més digne una retirada a temps que no pas haver de rebre un cop de peu al cul.

Un parell d'elements més. El Copríncipat episcopal no és el garant de res. De, res! Em sap greu discrepar obertament amb aquells que defensen el Copríncep mitrat, l'Església, com el sostenidor dels valors que ha de tenir la societat andorrana. La història està plena d'exemples que demostren que els valors de l'Església són, pel cap baix, de tan dubtosa qualitat i tan notable hipocresia com la de moltes altres organitzacions o estructures de poder. L'Església és un instrument moral per als seus seguidors. I és molt lloable. I poden ser molts. Però no són pas tots. Que ningú no s'enganyi, els valors d'una societat, també de la societat andorrana, s'han de cultivar cada dia en la pròpia societat. A les biblioteques, a les escoles, al forn de pa, a l'hipermercat. A l'edifici administratiu de Prat de la Creu i al Consell General. A l'estació d'autobusos i al gimnàs. I potser també a les esglésies. Però no només a l'Església. No. Una societat moderna és necessàriament plural i diversa. Transversal i heterogènia. I, justament, imposicions com les mostrades pel Copríncep episcopal són les que empobreixen les societats. Perquè no hi ha res més pobre que una societat adoctrinada en una sola direcció. Dirigida unidireccionalment. Aquell que va a missa mereix tot el meu respecte. És clar que sí. Però també aquell qui no hi va. I la dona que lliurement decideixi avortar té tot el meu respecte i suport. Com aquella parella que creu que respectant la voluntat de Déu ha de tenir mitja dotzena de fills. Una societat avançada només pot ser una societat oberta i tolerant. I respectuosa en el marc d'un ordre constitucional que no depèn de Déu sinó dels homes i de les dones.

Que Vives, exposant plantejaments teològics que jo no comparteixo però respecto obertament defensi el dret a la vida i m'argumenti que aquest dret topa frontalment amb la interrupció d'un embaràs, ho entenc. Que a Vives, o a l'Església, els creï un cert neguit vital haver d'ajuntar el substantiu matrimoni amb el terme gai, ho comprenc. Però Vives i l'Església també hauran de respectar que jo sigui favorable a l'avortament en qualsevol supòsit i que defensi que cadascú pot decidir compartir la vida amb qui li doni la gana i, en conseqüència, ha de disposar dels mateixos drets que totes les persones. I si un home i una dona es poden casar. Una dona i una dona s'han de poder casar. I un home i un home també. I m'estimo més ser clar i rotund, sincer i honest, que viure en la hipocresia d'una Església que ha practicat avortaments i que acull dins l'armari lesbianes i homosexuals. Que no passaria res si no fos per la hipocresia que no només practica si no que, a més a més, vol imposar. Com vol imposar Déu com a Carta Magna. Ni parlar-ne. El capellà que digui el que vulgui i parli per aquell qui el vulgui escoltar. El Copríncep que s'atengui a la Constitució. La que van votar els homes i les dones el 1993. El text que no està escrit pas sobre una llosa sinó que la redacten les societats, que són canviants i evolutives.

Però per què l'arquebisbe va anar tan enllà. Dir-hi la seva i imposar la línia? Marcar la frontera? D'acord. Però no calia que anés a posar la ratlla tan amunt. Generar un desconcert que dugui a un daltabaix tot pensant que davant la inestabilitat el Principat en molts moments de la seva història ha tancat files en el seu racó més conservador i tradicional? Pot ser. Però que ningú no se n'oblidi tampoc. Joan-Enric Vives, l'home, el professional de l'Església, l'arquebisbe 'ad personam' (cal que recordem que hi ha molts pocs arquebisbes 'ad personam' arreu del món i si Vives ho és és pel seu afany escalador i la seva dèria en fer colzes?), és un professional de cap a peus. Un teòleg que vol ascendir en la feina com la majoria de professionals de la majoria de sectors. I a Barcelona encara hi ha un lloc vacant. I Vives no està del tot descartat. I els canvis al Vaticà no se sap com poden influir en l'elecció del relleu de Martínez Sistach. Joan-Enric Vives ha estat associat amb la corrent sobiranista catalana. Això, almenys fins ara, li restava punts en la pugna amb altres prelats per agafar les regnes de la diòcesi més transcendent de Catalunya tot i que Tarragona històricoreligiosament detingui un pes especial. Per això, apunto jo, Vives ha de fer punts per equilibrar la balança. I marcar pautes tan rígides com les manifestades el diumenge de Meritxell poden formar part d'una estratègia personal de cridar l'atenció d'un papa Francesc que té una visió social molt marcada. Però que no deixa de ser el líder de l'Església catòlica, apostòlica, romana i varada en una colla de conceptes i posicionaments que són els que són. I que si no els ha canviat el pas dels segles, tampoc no els canviarà que l'Estat on el seu cap és un dirigent eclesial vulgui revisar algunes de les seves normes per tal de possibilitar demandes socials que, probablement, són més majoritàries que no pas les misses de 12 de les parròquies del Principat.

Ho deia en començar. Que la fórmula del Copríncep entesa com un joc d'equilibris entre Espanya i França en què Andorra hi vagi bé i en perpetuï l'existència –per molta majoria d'edat que el país tingui, la seva dimensió podria fer que acabés engolit o fos fruit de pugnes si pretengués caminar totalment sol– encara la veig amb prou força per donar resposta a les necessitats dels ciutadans. De les dones i els homes. Però l'Església ja no respon a aquestes exigències socials. El diumenge de Meritxell el seu màxim representant al Principat va evidenciar que és una cotilla que apreta massa. Una paret infranquejable. Un mur que potser cal aterrar si no vol, Ella, no pas nosaltres, assumir una reforma que nosaltres, no pas Ella, li hem de reclamar amb totes les forces perquè els homes i les dones d'aquest país, la sobirania popular que es va voler carregar diumenge, volen continuar caminant de bracet amb el benestar, amb el progrés, amb les consecucions socials que Ella ens nega amb la no-raó. Amb Déu com a únic argument. Un Déu que no se sotmet a les urnes. Perquè potser els dirigents polítics no sempre satisfan les nostres necessitats, o no acaben de respondre a les expectatives. Potser ens menteixen i pensen que som titelles de les quals ells mouen els fils. Però són dones i homes que altres homes i altres dones els posem. Els escollim. I els traiem. Els fem fora. Ni a l'arquebisbe ni encara menys a Déu ni jo ni vostès no els hem triat. Ni els triarem mai. I jo, per molt dolents que siguin els homes i les dones, prefereixo una norma humana que pugui tocar que no pas una llei de Déu en la qual no puc creure perquè ni tan sols sé què és.